

“...MÉS FÈU DEL DEUTE...”

Aquesta és una locució abastant eloqüent, de fàcil i de immediata comprensió i comparació. Així com tantes altres també aqueixa manera de diure pren com terme de comparació i de referiment les persones, per aplicar després la “moral” a situacions o coses.

Tot sem naturalment en grau de comprendre el valor, els límits i sobretot l'eficàcia de la identificació i de la comparació entre el fèu i el deute, perquè tots sabem cosa volen diure aquestes dues paraules, i com la feesa i el deute brujen a tots los que en qualqui manera hi són implicats o hi tenen a quefer.

Doncs ésser fèu con lo deute és una locució absolutament expressiva. Perquè de segur tendre deute no és estada cosa bella, al temps passat, avui i sempre: en cada temps no és estat mai agrait, també si a voltes per un menester, no se n'hi pot fer a manco i u és obligat a se posar deutes.

Avui poc s'ampra o no s'ampra més la locució “posar bufos”, que era absolutament corrent en passat. I “posar bufos”, era verament quasi una cosa de vergonya. I a més era una costant,

que a tendre més vergonya era sempre lo pobre, que preniva el deute com una cosa sèria i un pes enorme i que, per això, cercava en totes les maneres de pagar al més prest lo deute, i sempre per no perdre la fatxa: pel pobre era un qüestió d'honor. Al contrari qui la moneja la teniva no enteneven aquesta molèstia.

Havem dit que lo referiment pot ésser amb coses o persones, però era sobretot amb les persones: un poc per burla o un poc sèriament s'arribava a fer aqueixa comparació entre la cosa i la persona fèa amb lo deute, quan se voliva posar en evidència quant aquella persona era fèa.

De segur tenim de remarcar que les persones, a diferència, de les coses poden ésser fees o belles, sigui a dins que a fores.

Un amic, temps fa, me recontava de un família que estava al mateix passadís de casa d'ell. Era nat un minyó que ja teniva les dents i que no eren dents normals: pareixeven dent com té lo porcabro (porc senglar), a tal punt que el pare ha tengut de fer un canó de canya, perquè aquella pobra mare poguessi donar la

llet de la tita al minyó i despagar la llum, perquè també aqueixa mare, com fa cada mare a la pròpia criatura, li poguessi diure: “Bell de la mare tua...”. Per fortuna avui amb la tecnologia dels dentistes se pot posar remei.

Sigui ver o no, aquest fet, que prenim amb benefici d'inventari, és un exemple eloqüent de aqueixa manera de diure.

Vito Loy